

KREDITI ZA INVESTICIJE

Nov zakon bo pristrigel peruti

Pripravljen je predlog za izdajo zakona o posebnih pogojih za odobravanje in uporabo kreditov za nove investicije. Mišljeni so krediti za nakup izdelave, ali gradnjo objektov in opreme, ki predstavlja osnovna sredstva, oz. skupno porabo.

Bežigrasko gospodarstvo se bo moralo posebnim pogojem investicijske politike kar najbolj prilagoditi. Predlog zakona določa, da banka ne sme dajati kreditov za investicije OZD in družbeno političnim skupnostim ali drugemu

uporabniku družbenih sredstev za nakup ali gradnjo administrativno upravnih stavb. Prav tako OZD ne bodo smele prodajati družbenopolitičnim skupnostim objekte ali opremo na kredit.

Za posamezne vrste investicij je predpisana naslednja višina lastne udeležbe: za objekte in opremo, ki so namenjeni za uporabo kurilnega olja – 80 odstotkov, za nakup ali gradnjo objektov in opreme uporabnikom družbenih sredstev, in negospodarskih dejavnosti – 50 odstotkov, za opremo

uporabnikov družbenih sredstev s področja gospodarstva, katerih uporaba temelji na uvoženih surovinah in reprodmaterialu oz. domačih proizvodih – 40 odstotkov ali 20 odstotkov, za gradbene objekte s področja gospodarstva – 30 odstotkov, za objekte in opremo komunalnih dejavnosti – 20 odstotkov, za opremo, ki služi za izvozno proizvodnjo – 15 odstotkov od proizvodne vrednosti investicije.

Določbe zakona se ne bodo uporabljale za že dane investicijske kredite, za področje stanovanjske graditve in blagovne kredite za investicije odobrene s strani lastnih sredstev OZD.

Namen je očitno dvojen. Po eni strani želi zakon na vsak način zavezati investiranje za vsako ceno in čedalje večjo odvisnost investitorjev od bančnih sredstev. Po drugi strani pa želi vzpodbuditi dohodkovno povezovanje za dobre in ekonomsko utemeljene investicijske projekte.

Zakonski predlog želi tudi dodatno prispevati k omejitvi porabe nafte in naftnih derivatov, žal pa ne določa alternativnih vzpodbud za prehod na druge energetske vire. Nedvomno je prav, da se prosta investicijska sredstva usmerjajo v proizvodne naložbe in da se prepove kreditiranje investicij v administrativno upravne objekte.

TADEJ BRATOK

DANILO BESEDNJAK

Romi so med nami

Nikar ne mislimo, da so folklorna posebnost – skušajmo jih razumeti

Morda bi ostali povsem neopaženi in anonimni, ko se ne bi tolikokrat pojavljali v javnosti in ljudi nadlegovali s svojim prosjačenjem. V mislih imam romske otroke, ki stanujejo na Tomačevski 11a in 13a. Beračenje je seveda spotaljivo in vsaki uglajeni družbi v napoto.

O tem in še o marsičem drugem smo se pogovarjali na bežigraskem centru za socialno delo, kjer se zelo veliko ukvarjajo s problematiko romskih družin na Tomačevski 11a in 13a. Na življenjske navade Romov imajo povsem drugačne, predvsem pa dosti bolj realistične poglede, ki se prav močno razlikujejo od pojmovanja običajne občanske pameti. Kar zadeva beračenje, nam je eden od socialnih delavcev razpredel celo teorijo in pristavil, da Romi ne beračijo toliko iz potrebe, ampak je to del njihovega bistva, evolutivno pogojenega in ena od variant, da preživijo v potrošniški družbi kjer še zdaleč niso in ne morejo biti prilagojeni. In kar je najzanimivejše – bežigraski Romi niso povzročitelji kaznivih dejanj in jih v mali nočni kroniki ne najdemo. Po besedah socialnega delavca je naše gledanje na Rome in njihove težave dokaj zgrešeno – imamo jih za neke vrste folklorno posebnost z negativnim predznakom. Mi sami si z njimi delamo dosti večje probleme, kot to v resnici so. Romi problemov, kot jih vidimo mi, pravzaprav ne zaznavajo. Problemi se pojavljajo takrat, ko jih skušamo vključiti v družbo, kar pa ni vedno lahko, saj gre za izredno homogene in patriarhalno zaključene združbe z zakoreninjenimi navadami in »predsodki«, ki so v bistvu njihova prepričanja.

Vrh tega pa stacionirani Romi, za razliko od nomadskih, doživljajo demografsko krizo, lomijo se stari tabuji in rahla notranja družinska trdnost. Pri tem ni prav nič čudno, da imajo velike prilagoditvene težave. Če k temu dodamo še mnoge socialne momente, od nezaposlenosti do slabo izoblikovanih delovnih in higienskih navad je podoba še jasnejša. Zaradi nizke socialne ravni ostajajo povsem neizkoriščeni mnogi njihovi človeški potenciali, sposobnosti ter nagnjenja, ki ob vsem navedenem ne morejo najti svojega izraza.

Prav na to dejstvo so pokazali relativno zelo dobri učni uspehi, ki so jih dosegli romski učenci na posebnem oddelku O. Š. Borisa Kidriča. Poleg letos ustanovljenega razreda, pa je vse več romskih otrok deležnih družbene zaščite in pomoči v bežigraski občini. Med njimi so trije vključeni v VVZ Mladí rod, sedem pa jih je v redni

rejniški oskrbi. Tudi njihove družine, ki jih je na Tomačevski tačas že čez šestnajst, so deležne raznovrstne družbene podpore. Dosedaj je Center za socialno delo potrošil za pokrivanje njihovih najnujnejših potreb že čez enajst starih milijonov.

Proces družbenega prilagajanja naših občanov – Romov, ni nekaj kar bi steklo čez noč. So pa najlepši obeti, da njihova mlada in najmlajša generacija živi tako, kot si želi sama in kot od njih pričakuje družba.

Beračenje romskih otrok v okolici novih Žel prav gotovo ni v ponos naši občini. Toda stvari ni mogoče rešiti drugače, kot s popolno integracijo Romov v našo družbo. Začetki so obetavni...

Foto: T. Bratok

KO NI KAVE

»Še dobro, da imamo Benko!«

Ko ni kave, mora 20 delavcev v Mercatorjevi delovni organizaciji Emba za druge stroje

Prazne police v trgovinah burijo duhove vseh navdušenih ljubiteljev kave, igre z razdelitvijo kave, ki v luki čaka na končni dogovor, pa so omajale zaupanje potrošnikov v preskrbo s to, očitno nepogrešljivo pijačo in trgovine so bile dobesedno čez noč prazne.

Ne bomo iskali odgovora na vprašanje, zakaj ni kave in kdaj bo, niti se zdaj ne sprašujemo, kdo je kriv za povsem nepotrebnim zmedo pri preskrbi s kavo, ampak bomo zapisali nekaj o posledicah tega neekonomskega ravnanja. Obiskali smo Mercatorjevo delovno organizacijo Emba, v kateri je kava včasih v celotnem prihodku predstavljala dve tretjini, zdaj pa so (v negotovih časih) zagotovili večjo socialno varnost svojih zaposlenih z zmanjšanjem tega deleža na 37 odstotkov.

Boris Vaupotič in Uroš Gros sta povedala, da je njihovih 20 delavcev, zaposlenih pri praznjenju in pakiranju kave, letos povprečno vsak mesec delalo deset dni druge – ker kave ni bilo. Kampanjska proizvodnja – letos bodo predelali 100 ton kave manj, kot so načrtovali –

povzroča slabo voljo med delavci, v slabi luči kaže tudi vodstvo delovne organizacije, čeprav je storilo vse, kar je moglo; denarice zaposlenih pa so na plačilni dan nekaj tanjše, kot bi bile, če bi kava redno prihajala. Ko kave ni, se delavci torej selijo k drugim proizvodom, tam so razumljivo manj produktivni; ko pa kava pride, bi morali delati praktično neprekinjeno, saj tržišče naravnost hrepeni po tem proizvodu.

V podobnem položaju so seveda prevozniki in pa trgovci, ki neposredno poslušajo očitke razjarjenih potrošnikov. Kave delovna organizacija nima v skladiščih, da bi čakala na višjo ceno (mimogrede, letos se je dvakrat pocenila, kar se bo pri prihodku še kako poznalo), saj so vanjo vložili precejšnja obratna sredstva, odveč pa so tudi očitki o prodaji pod pulom, saj bi s tem trgovci radi vsaj malo zaustavili lakomnost nekaterih, ki bi najraje sami pokupili vso kavo.

Problem delovne organizacije je tudi v že štiri leta zamrznjenem absolutnem znesku priznanega stroška priprave in

predelave kave – 15,90 din za kilogram. Pri tem pa po Jugoslaviji nekateri še vedno žele vlagati v nove zmogljivosti za predelavo kave, čeprav so že zdaj petkrat prevelike – letos bomo predelali v državi 52.000 ton kave, zmogljivosti pa je za 250.000 ton.

»Še dobro, da imamo Benko,« je ob tem ugotovil direktor Boris Vaupotič, »ki ga je trg z veseljem sprejel. Že v prvem letu proizvodnje smo ga prodali 300 ton, od tega dve tretjini v Sloveniji. Mnogi ljudje so ga prej kupovali onstran meje, pa tako zdaj posredno prihajamo tudi kakšno devizo. Več smo pričakovali od prodaje v drugih republikah, kjer smo našli naleteli na zaprtost trga – tako recimo sploh nismo uspeli prodreti v turistični sezoni na otoke, želimo pa si tudi večjo porabo Benka v šolskih kuhinjah in vrtcih, saj je ta mlečna pijača zdrava in prav primerna za otroke in mladino.

Ne glede na uspeh Benka pa bomo v naslednjem srednjeročnem obdobju našo proizvodnjo še preusmerili in tako še zmanjšali vpliv kave na pridobivanje celotnega prihodka,« je dejal Boris Vaupotič.

STANE DROLJC

OB TEDNU POŽARNE VARNOSTI

Previdnost lahko prepreči marsikaj

Prav je, da enkrat na leto napišemo nekaj o požarni varnosti, in da s tem opomnimo naše občane na nevarnosti, ki nam groze od požara. Naj navedemo samo nekaj suhoparnih števil: v letu 1978 je bilo v Sloveniji 1109 požarov in sicer: na družbenem premoženju 552 požarov, na zasebnem premoženju pa 557 požarov. Požari so nastali zaradi gradbeno tehnične pomanjkljivosti (182 požarov), igra otrok z ognjem (114), strele (43), tehnične napake (72), zaradi neprevidnosti, malomarnosti in še ne ugotovljeni vzroki (698 požarov).

Skupna škoda je bila ocenjena na 159.719.471,00 din. To so dovolj zgovorne številke, ki nas opominjajo na budnost, da bo naš dom varen pred ognjem.

Zato nekaj nasvetov: Ne puščajte vžigalic in vžigalnikov na mestih, kjer jih otroci vsak čas lahko dosežejo. Prižiganje vžigalic in vžigalnikov sta posebna strast in veselje majhnih otrok.

Tudi v kozmetičnih sredstvih – raznih sprayih – so primešane tekočine, ki so gorljive in eksplozivne, razpršene in pomešane z zrakom pa že ob najmanjšem plamenčku lahko eksplodirajo. Tako se lahko pripeti tudi takrat, ko prižgemo cigareto.

Če čistite parket ali pohištvo s čistilnimi sredstvi, katerim so primešane gorljive tekočine, odprite okna, da se ne bi v prostoru nabrala nevarna mešanica hlapov in zraka, ki že ob manjši iski ali plamenčku povzroči eksplozijo. Pri tem gre za vaše življenje.

■ Preden priključite plin, pogledajte, če so v redu tesnila. Preizkus s prižgano vžigalico je lahko usoden!

■ Bodite previdni in pazljivi pri plinskem štedilniku posebno takrat, kadar imate hud hlad. Ko prenehate kuhati, takoj zaprite ventil.

Da bi bili prepričani o brezhibnosti delovanja plinske naprave, pokličite vsaj enkrat na leto strokovnjaka, ki bo kontroliral naprave.

■ Ali znate zakuriti peč na olje? Upoštevajte navodila, ki vam jih je dal proizvajalec. Nikar ne dolivajte kurilnega olja med gorenjem oziroma če je peč segreta. Počakajte, da se peč ohladi.

■ Električna vedno střeže človeku po življenju, če ne upoštevate nevarnosti, ki jo prinaša; ubije človeka in povzroča požare. Zato pazimo, da imamo napeljavo v redu, posebno pa še priključke, električne vrvice, električne predmete-likalnike, kuhalnike, čistilce, ventilatorje in podobno.

■ Električne žice in varovalke, zvezane z žico, so življenjsko in požarno nevarne. Poškodovana električna žica v dotiku z roko ali delom telesa lahko povzroči v trenutku smrt: varovalka, zvezana z žico, in okvare na električni napeljavi lahko povzročijo požar.

■ Ali imate spravljene vnetljive tekočine na pravem mestu in v posodah, ki jih ni mogoče razbiti? Upoštevajte navodila, ki predpisujejo, koliko takih tekočin imate lahko v stanovanjskem prostoru.

Če smrdi po plinu, ne prižigajte električnih stikal, vžigalic ali vžigalnikov, ker že lahko najmanjša iskra povzroči strahovito razdejanje. Zato najprej odprite okna in vrata, da se prostor dobro prezrači.

■ Ali se zavedate nevarnosti hlapov vnetljivih tekočin in plinov? Kadar zaduha smrad po loščilu, po bencinu, petroleju in podobnem ali posumite na prisotnost plina v prostoru, ne prižigajte nobenih luči, temveč odprite okna, da se prostor prezrači.

■ Ko zapuščate stanovanje, se pripravajte:

- če so vse električne naprave ter svetilna telesa izklopljena,
- če so ventili pri plinskih jeklenkah in pri plinskih štedilnikih dobro zaprti,
- če kurilne naprave ne ogrožajo bližnjih predmetov, ki bi se lahko vžgali,
- če ste ugasnili cigaretni ogorek in ga pustili v pepelniku, da se dobro ohladi,
- ne puščajte otrok brez nadzorstva, ker se lahko marsikaj pripeti.

Kako ukrepati ob nastanku požara?

1. Ostanite mirni in preudarite, kaj je trenutno treba storiti, da odstranite nevarnost za razširitev požara. Če gre za reševanje ogroženih, se najprej lotite reševanja. Osebo pogasite tako, da goreči del obleke pokrijete z raznimi pokrivali, ki so pri roki. Oseba, ki gori, si lahko tudi sama pomaga s tem, da se vrže na tla in se začne valjati.

2. Če je potrebno ustavite stroje in prekinite električni tok ter zaprite pri glavnih in stranskih vodih dovod plina.

3. Preprečite prepih, zaprite okna in vrata, dokler ne pričnejo z gašenjem.

4. Gašenje se lotite z gasilnimi sredstvi in napravami, ki so pri roki, če pa že v naprej veste, da požara s temi sredstvi ne bo mogoče pogasiti, takoj pokličite gasilce.

5. Najprej začnite gasiti predmete, ki najbolj gorijo, nato pa druge z manjšim plamenom. Manjši požar boste največkrat najuspešneje pogasili z ročnim gasilskim aparatom na prah. Tudi z dovolj širokim pregrinjalom boste zanesljivo uspeli pri gašenju gospodinjskih strojev ali posameznih predmetov.

6. Vsaka gorljiva snov zahteva določena gasilna sredstva in določen način gašenja.

Trde snovi: les, premog, kožo, gumi, papir itd. gasimo z vodo. Vnetljive tekočine: bencin, nafto, olja, maziva itd. gasimo z vodno meglo, z gasilno peno, z gasilnim praškom ali s CO₂; gorljive pline: butan, propan, acetelin, disous plin gasimo s CO₂ ali z gasilnim prahom.

Ne uporabljajte dvigal, če je nastal požar na stopnišču. Električni tok bo prekinjen in ostali boste ujeti ter se lahko v dimu zadušite.

Če se že da že v naprej ugotoviti, da bo požar hitro dobil širši razmah in da mu sami ne boste kos, potem nujno pokličite na pomoč gasilce. Najhitrejšo pomoč vam nudijo poklicni gasilci. Njihova telefonska številka je 93. Pa tudi prostovoljni gasilci so zelo uspešni.

VINKO ŠKERL